

მუხლი 454. ვალდებულების შეწყვეტა იურიდიული პირის ლიკვიდაციის გამო

იურიდიული პირის ვალდებულება წყდება მისი ლიკვიდაციის დამთავრების რეგისტრაციის მომენტიდან.

1

24 მუხლი განსაზღვრავს იურიდიული პირის ცნებასა და მის სახეებს ქართულ სამართლებრივ სისტემაში. კერძოდ, იურიდიული პირი არის განსაზღვრული მიზნის მისაღწევად შექმნილი, საკუთარი ქონების მქონე, ორგანიზებული წარმონაქმნი, რომელიც თავისი ქონებით დამოუკიდებლად აგებს პასუხს და საკუთარი სახელით იძენს უფლებებსა და მოვალეობებს, დებს გარიგებებს და შეუძლია სასამართლოში გამოვიდეს მოსარჩელედ და მოპასუხედ (24 I). იურიდიული პირი შეიძლება იყოს კორპორაციულად ორგანიზებული, წევრობაზე დაფუძნებული, წევრთა მდგომარეობაზე დამოკიდებული ან მისგან დამოუკიდებელი და მისდევდეს ან არ მისდევდეს მეწარმეობას ან იყოს საჯარო სამართლის იურიდიული (24 II, III).

454 მუხლის თანახმად იურიდიული პირის ლიკვიდაცია წარმოადგენს მისი ვალდებულების შეწყვეტის საფუძველს. აქ იგულისხმება, იურიდიული პირის, როგორც მოვალის, ვალდებულების შეწყვეტა. 454 მუხლი, განსხვავებით 453 მუხლისა, არაფერს არ ამბობს თუ რა ხდება მაშინ, როდესაც იმ იურიდიული პირის ლიკვიდაცია ხდება, რომელიც კრედიტორი არის. თუმცა, აღნიშნული საკითხი სპეციალური კანონებით არის მოწესრიგებული.¹

2

სამეწარმეო იურიდიული პირების ლიკვიდაციის პროცესი და მისი სამართლებრივი მექანიზმები დეტალურად არის განსაზღვრული მეწარმეთა შესახებ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლში. აღნიშნული მუხლის თანახმად, კრედიტორთა დაკმაყოფილების პროცესის დასრულების შემდეგ უფლებამოსილი პირი/პირები იღებს (იღებენ) გადაწყვეტილებას საწარმოს ლიკვიდაციის დასრულების შესახებ, რომელშიც უნდა აღინიშნოს საწარმოს ყველა ცნობილი კრედიტორის დაკმაყოფილების თაობაზე. ეს გადაწყვეტილება წარედგინება მარეგისტრირებელ ორგანოს და იგი საწარმოს რეგისტრაციის გაუქმების საფუძველია. თუსაწარმოს რეგისტრაციის გაუქმებიდან 3 თვის განმავლობაში აღმოჩნდება, რომ ლიკვიდაციისას არ იქნა დაკმაყოფილებული საწარმოს კრედიტორთა ნაწილი, მათი დაკმაყოფილება მოხდება მე-14 მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად დეკონირებული თანხებიდან ან ქონებიდან. აღნიშნული 3-თვიანი ვადის გასვლის შემდეგ ამ მე-14 მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, დეკონირებული თანხები ან ქონება ნაწილდება პარტნიორებს შორის მათი წილის პროპორციულად, თუ წესდებით (პარტნიორთა შეთანხმებით) სხვა რამ არ არის დადგენილი.

3

¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2010 წლის 2 დეკემბრის № ას-808-757-2010 გადაწყვეტილება, 2006 წლის 6 მარტის № ას-974-1247-05 გადაწყვეტილება და 2003 წლის 30 ოქტომბრის, № ას-129-829-03 გადაწყვეტილება.

- 4 გამოდის, რომ ლიკვიდაციის პროცესი სწორედაც, რომ კრედიტორთა მოთხოვნების დაკმაყოფილებას ეძღვნება და აღნიშნული პროცესის დასრულების შემდეგ ხდება სამეწარმეო იურიდიული პირის რეგისტრაცია. აღნიშნული რეგისტრაცია კი ვალდებულების შეწყვეტის საფუძველია. ერთ-ერთ საქმეზე საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ იურიდიული პირის „[...] ლიკვიდაციის შემთხვევაში აღარ არსებობს პირი, რომლის მიმართაც შეიძლება აღსრულდეს გადაწყვეტილება, რის გამოც პალატა მიიჩნევს, რომ უნდა შეწყდეს არა მხოლოდ სააპელაციო, არამედ – მთელი სასარჩელო წარმოება.“²
- 5 იმ შემთხვევაში, თუ იურიდიული პირის ქონება არ ეყო რომელიმე კრედიტორის წინაშე ვალდებულების შესრულებას და ისე მოხდა მისი ლიკვიდაცია, მაშინ შესაბამისი შედეგის ორი შესაძლო ვარიანტი შეიძლება იქნეს განხილული: ერთი მხრივ, შეიძლება ითქვას, რომ ეს კრედიტორის რისკი იყო, დაიკმაყოფილებდა თუ არა იგი მოთხოვნას და, შესაბამისად, იურიდიული პირის ლიკვიდაციით მოხდა მისი შესაბამისი ვალდებულების შეწყვეტა, ხოლო აღნიშნული ვალი კი შესაძლოა საგადასახადო მიზნებისათვის კრედიტორმა უიმედო ვალების რეგულაციას დაუქვემდებაროს. მეორე მხრივ კი, შეიძლება ითქვას, რომ იურიდიული პირის ვალდებულება კვლავ არსებობს,³ უბრალოდ იგი განუხორციელებელი არის.
- 6 არასამეწარმეო იურიდიული პირის ლიკვიდაცია ხორციელდება 38-ე მუხლისა და მეწარმეთა შესახებ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის შესაბამისად.
- 7 საჯარო სამართლის იურიდიული პირის ლიკვიდაცია ხორციელდება სპეციალური კანონების შესაბამისად.

² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 2006 წლის 23 ოქტომბრის № ას-412-804-06 გადაწყვეტილება.

³ *ჭანტურია*, სკ-ის კომენტარი, წიგნი III, 2001, მუხ. 454, გვ. 566.